Jüdische Pester Zeitung.

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דריימאל וואכענטליך
מאנטאג, מיטוואך אונד פרייטאג
אונד קאסטט
פיר אסטערלייך-אונגארן
גאנציעהריג 8 גולדען אסטר. וויג.
האלביעהריג 4 גולדען אסטר. וויג.
פיערטעליעהריג 2 גולדען אסטר. וויג.

פיר׳ס אויסלאנד
גאנציעהריג 9 גולד. — קר. אָ. וויג.
האלביעהריג 4 גולד. 50 קר. אָ. וויג.
פיערטעליעהריג 2 גולד. 25 קר. אָ. וויג.

יידישע פעסטער צייטונג

אויף דיעזע ציישונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומעריר̇ן,
אונד דיא פרענומעראנדען בעזיגנען מיט דעם עפסאנגע דעס ערסטען בלאטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט זיך אין
פעסט,
ווייטצנער בולווארד נומ׳ 29,
וואו מאן אויך דיא פרענומעראנדען אנמעלדונגען צו ווענדען בעליעבט.

פעסט, פרייטאג כז סיון ה׳תרמ״ד. Nr 70 זעכצעהנטער יאהרגאנג Pest, den 20. Juni 1884.

דער נייע רייכסטאג.

פאן איינער זעהר אכטבארען אונד איינפלוס-רייכען פערזאנלי̇כקייט ערהאלטען ווייר פאלגענדעס האבאינטערעסאנטע שרייבען, וועלכעס ווייר פאלל אינהאלטליך ווידערגעבען.

געעהרטער הערר רעדאקטעור! דער לייטארטיקעל איהרעס געשאטצטען בלאטעס פאם 18. דיעזעס האט אללגעמעינהאלבען דאס גערעכטעס טע אונד פרייזינסטע איזזערען גענעמאכט: דענן עס ווער דאס איינע וואהרע פרייזענבאטשאפט אין דיעזען שרעקליכען טאגען, וו אנס איינע נאכריכט נאך דער אנדערען דיא בישטערסטען אבערגלאוביש-שען בעריישען, נ״כסט לאנגע ערפאר דייערסטע דיא פרי-דע, דיא אנס איהרע באשאפט בערייטעט. צוויי-מאל, דריימאל לאז איך איהרען ארטיקעל אונד אלס איך איהן נידערלעזעס, ווער איך שאן דיא האפ-נונג, וועלכע זיך זו ראש אינס הערין געשטאהלען האט, דאהין. נין, הערר רעדאקטעור! פאן דיעזעס ריי̇סטאג האבען ווייר קיין גוטעס צו ערוואר̇טען. דער רוהמרייכע געזיעזעג ריי̇סטאגסטיסטער האט זיך געאיר̇רט, אלס ער דער מיינונג ווער, דאס קיינע דרייא אנטיסעמיטען אין דען נייען ריי̇סטאג הינינ-געזאהלט ווערדען, אונד ער אירדע זיך יעטצט, ווענן ער מיינט, דאס דיא רעגיערונג אים שטאנדע זין ווירד דיא אנטיסעמיטישען עלעמענטע נידער-צוהאלטען. הערר פאן דאיי̇שאיס אוס אין מאנן פאלל אדעלס, אללע ערהאבענער אידעען, דארום אירדע ער זיך אין דער בעאיר̇טהיילונג דער נייגע-שאפפענען צישטאנדע, ער נעהאיר̇ט איינער גאנזן אנ-דערען וועלט אן, אלס דיא אזזט, וועלכע זיך יעטצט פארבערייטעט אונד דארום פערשטעהט ער זיא ניכט. זעלבסט ווענן דיא רעגיערונג פאם בעסטען ווילען בעזעעלט ווארי, זעלבסט ווענן דיא דייא גראפפטיען אללשטאנדיג דיין ווארען פאם אנטיסעמיטיסמוס, (וואס זיא דאך ניכט זינד) זעלבסט ווענן אללע דרייא פארטיען זיך דארין איינגינג מאכטען, דאס זיא מיט אללער קראפט גיגען דען אנטיסעמיטיסמוס אנקאמפפען וואללען (וואס דאך ניכט דער ווירד) זעלבסט דאנן קאנן זיך דיעזעס פארלאמענט מיט דען 18—20 ריי̇סבאלדען פאם שלאגע שטאנדס, ווערהאיי̇אס אונד אנארדנ-ונגען דר״יא מאנאטע לאנגהאל-טען. דיעזעס פארלאמענט, זיא ווערדען עס זיא מיין פערערטער פרייזנד, ווירד אין דען ערסטען מאנאטען אויס אייגאנדערגעשפרענגט ווערדען דען מיסס״ען, זיא דאס מיט דעם קראפטשען לאנדטאג פאר איינען מאנאטען געשעהען איזט. דאס איזט מיינע פעסטע אבערצייגונג. דיא פארטיען ווערדען זיך דעס ניכט גיר ניכט ווידער-זעטצען, אונדערען זיא ווערדען דיא איי̇פלאזונג דעס ריי̇סטאגעס אים הערצען מיט פרייזדען בעגרי̇סען, דא זיא דורך איינע נייוואהל גיר געוויינגען קאנגען.

אבער-בלי̇קען ווער איינמאל דיא פארטיען, אונד זעהען ווייר, וועלכע דענן איינגעזאלך אורזאכע האבען פאר דער איי̇פלאזונג צוריקזישרעקקען; דיא רעגיערונגספארטיא האט וואהל אן צאהל ניכט פיעל איינגעבי̇סט, דענן אוהרע מאיר̇שאט ווירד האבסטענס אים 12 שטימען גערינגער זין אלס זיא עס וואהרגענד דעס פארגען ריי̇סטאגעס וואר, דיא קוואנטיטאט דעס פערלוסטעס קאנן-טע זיא אللא ליי̇כט ערטראגען, ניכט אבער דיא קוואליטאט. דיא שטימען, וועלכע זיא פערלאָרען האט, ווארען מעהר אלס שטימען, עס ווארען מאנגער, שטיטצען דער רעגיערונג, זיילען דעס פארלאמענטעס. דער רעגיערונג קאנן איינע נייוואהל גיר ווללקאמען זיין, דא זיא דיא האפפנונג האט, אוהרען צווייפאכען פערלוסט איי-ניגען. ניכט בעססער בעשטעהט עס מיט דער צ״ברינגען. דיא בעססער בעשטעהט עס מיט דער אונבהאנגיגקייטפארטיא, יא דיעזע האט קיי̇אל-טאטיו נאך מעהר פערלאָרען אלס דיא רעגיערונגס-פארטיא. אוהר פעהלען ניכט גיר דיא שטיטצען, זאנדערען אויך דיא קאפפע. וואס איזט דיא אונבהאנגי-קייטפארטיא אהנע אונגאטין העלפ, אהנע בער-נאט געמעס, אס איזט זיא אהנע קאל אטיאש, אהנע אלקאלאיד דיאר, אהנע ערנסט מעזיג, וועלכע פערערע אונד ציערדען דער פארטיא וואהרען. דאך אויך אן צאהל דאס דיעזע פארטיא אינגעבי̇סט אונד אייגע נייוואהל קאנגטע אוהרע פערלוסטע אינבריינגען, אוהרע פוהרער פיר זיא ווערעגעיינגען: פערלערען ווירדע זיא גאנזין גע-ווי̇סס ניכט. וואס דיא פארטיינגטע אפפאזיציאן בע-ריי̇פפט, דיעזע האט וואהל ניכט אויזזאגט, דיא איי̇פלאזונג צו ווייטגען, דענן זיא דארף קיינס האפפנ-ען געשטארקט אונס פארלאמענט צוריקגעקעהרען, לייד ווירדע עס אוהר ערפאר געוויי̇סס ניכט זין אוס דען ערצייגען צישטאנד: דענן אנגעזעהען דאפאן, דאס זיא אן צאהל ניכט צוגענאממען האט, זונד דאך וואהרגענד דער וואהלשלאכט פינף אוהרע אויסגעציינגעטסטען פוהרער געפאללען: פיל שאמשטיש, שטעפאן בוטטא קאל גרעשאק, גראף אויגעל דעשאפ אונד רודאלף אשטאק, דיא אבגעאָרדנעטען, וועלכע אויסערדאלב דער פארטיען שטעהען, דעזע, עס איזט ווארר, האבען זיך אוס פערמערדט, דאך דיעזען, דא זיא קיינע פארטיא בילדען, איזט עס פאם פארטיישאנד-פינגטע אוס אללשטאנדיג גלייכגילטיג, אבזיא עעטצט מעהר אדער ווענגער זינד, דער שטערד ערדער אבגעאָרדנעטע אللען פיר זיך. דיא 19 נא-ציאנאלען ווירדען דען טאג דער אויפלאזונג אלס פרייזנטאג בעגרי̇סען, דענן וואלכע צישטאנדע זינד אומטער וואסער אויף אוהרער מיהלע. דיא אנטיסע-מיטען אللען וואהרען עס, וועלכע דורך דיא נייא-וואהלען אוהרע גאנצע עקזיסטענץ אויפ̇ס שפיעל ועטצען מאכטען. דיא האבען 15 מיטגליעדער גע-וואנגען, וויי̇ל דיא אויבגען פארטיען אין זיך וועלכסט צו פיעל פערטרייען ועטצטען, אונד אז דען זיגג דער אנטיסעמיטען בין צום לעטצטען איינגעבלי̇ككט ניכט גלייכען וואללטען, דעזע 15 אונד פערלייכט נאך מעהר, וואנגטען דיא אן אוי̇-איינער איינאהל ווערה ליי̇כט פערלערען.

נעהמען ווייר ערפאר אן, דאס דאס אللעס ניכט ריכטיג זיא, נעהמען ווייר אן, דאס אللע פארטיען אונד אן ערסטער ריי̇הע דיא רעגיערונגס-פארטיא, דאפאר צוריקגעקעהרט ווירדע, זיך זעלבסט אונד דאס לאנד נאך איינמאל דען צי̇פאللגי̇ككייטען אונד איי̇פרעגונגען איינער נייוואהל אויסצוועטצען, דיא ווירד עס אבערטהון מיסען, דענן מיט דען עלעמענטען, וועלכע עעטצט אין דען ריי̇סטאג געלאנגטען, ווירד דאס פארלאמענט אונגאליך בעראטהען קאנגען.

בעטראכטען ווייר איינמאל איינען דיעזער נייען אנטיסעמיטישען אבגעאָרדנעטען: נעהמען ווייר צ״ב דען אבגעאָרדנעטען פאן באמבערגען, וועלכעס מאנגטשאפ. דיעזער מענש וואר פריהער אדיוואקאט, מוסטע אבער פאן דער אויסאבונג דער אדיוואקאטור צוריקטרעטען, דא עס זיך הערי̇ס שטעללטע, דאס ער איינגען קי̇פלי̇ككייטען דאס געלד בעזאהלטען האט, וואפיר דיא אדיוואקאטענקאמער אוהן אנגעבעדיגונג איינגעשלאסען האטטע. זייטדעם פיהרטע ער איין בעטראגעלעבען, בין ער זיך פאר 3 יאהרען איי̇פאיינעס הייבאהרען ערהענגטע. עס איזט אוהם נאמליך ווידער געלונגען געלד צו ערשווינ-דעלן, אונד דא דער בעשאדיגטע אוהן איינצעהען לאסטען וואללטע, פלי̇ككטעטע ער זיך אין דען טאדט, פאן וועלכעס איהן איינע קאבן דעשטעטע, אונדעס זיא דען שטריק, אויף וועלכען מארגטאט ביימעלטע, עערשגיטט. אלס דער אנטיסעמיטישע וואהלזוגען דאס לאנד איי̇פגעווי̇ككלען בעגאנן, ווארד מארגטאט פלאטצלי̇ך אין בערי̇מטער אונד גע-פיעטער מאנן; ער שטיפפטע אובער דיא זיין-ען ווא קיין אנדערע, פערבי̇ككטעטע אונטער דעם פאלקע אישטאצים בלאטטער אונד אנדערע שאנד-שי̇פטען, שרעעק ארטיקעל אם „פיגנעטלעגשטע“ אונד וואר מיט איינעס וואר̇טע צוי̇ ווי̇ككטיגען פער-זאללי̇ككייט. ער וואר̇דע צוי̇אר איינס באסאמעני אן פאללע מעהרערע פערגעהען ערסט פאר 6 וואכען אים דער שטאדט געוויי̇ען. דאס הינדערטע יעדאך ניכט דיא געערטען וואהלער, איהן צו איהרעם פערטרעטער אים ריי̇סטאגע צו וואהלען, דאס ער דאך איהנען זא פיעל גוטעס, יא דיא שאנטען גטער דער יודען פערשפאנען.

וואס גלייכע דיא פערערטער פי̇ינד, ווירד דיעזער מענש אים ריי̇סטאגע אינטערגעהטען? בע-ראטהען? ארבי̇ككטען? א געוויי̇סס ניכט. ער ווירד דיא בעראטונגען שטאנען, שראנדאלע אידער שקאנ-דאלע הייפען, שמפפען. לארמען, הייפען אונד ערגיי̇ككט אים ריי̇סטאגע אומאללך מאכען, אונד דאס איזט זעהר נאטירלי̇ך, דענן דורך וואס אנדערעס קאנן זיך אין וואלבער מארגטאט הער-פארטהון אונד פאן זיך שפרעכען מאכען, אللס עבען דורך שקאנדאל, אונד אס ענדע איזט ער דאך דעסהאלב הערייפגעקאממען. וועגען דער פראורעגט אהם איינע ריינע ערטהיילט, דאס איזט פיר איהן איינע עהרע, אונד ווענן ער פאם ריי̇סטאג צי̇פאל-לי̇ككהיינגען ווירד, דארוי̇ף איזט ער שטאלץ, פאן אנשטאנד, ערגעפעהל, איינזוהען דאנן גא-טירלי̇ך ביא איינעס מארגטאט ניכט דיא רעדע זין. דענקען זיא זיך אللא זאלבע 20 געוועللען אים ריי̇סטאגע אللע פאן איינעם אינגעם וועטצט, אים ערגיי̇, פיין שקאנדאלע צי מאכען, אונד ווענן דא נאך איינע בעראטונג מאוליך זין ווירד, דאנן ווילל איך איך גלייבען, דאס ווערדאוא דיא טשאנגעלדער ווי̇ككלך ניכט געשטאר-לען האט.—

ניכט דיא אנטיסעמיטען אللען ווערדען ועדאך דיא איי̇פלאזונג דעס ריי̇סטאגעס הערבי̇פיהרען, אבגעזעהען נאמליך דאפאן, דאס ביא 28 פערזאנ-ליכקייטען אים דעם ריי̇סטאגע הערי̇ككגעפאללען זין. וועלכע דען שטאللען דעס לאנדעס בילדען, ווי̇ך אונטער דען בין הייטע ניגאיי̇אלטען 115 אבגעאָרדנעטען נור זעהר, אבער זעהר ווענגע פאן איינגעי̇ בעריי̇טונג, דיא אבי̇ككגען ווי̇ך צוי̇ס זאלכע, דיא דער אנטיסעמיטען-פארטיא נאהע פערוואנד זין. דיא בעראטהונג אהנע ענע קאפאציטאטען אונד מיט דיעזען עלעמענטען, ווירד איי̇ך פיעל צוי̇ איי̇פלאזונג דעס ריי̇סטאגעס אונד צוי̇ איי̇סשי̇ككונג פאן נייוואהלען בי̇יטראגען, אונד גלייבען זיא פערערטער פי̇ינד. דער אדיוואקאט, מוסטע אבער פאן דער אויסאבונג דער אדיוואקאטור צוריקטרעטען, דא עס זיך הערי̇ס שטעללטע, דאס ער איינגען קי̇פלי̇ككייטען דאס געלד בעזאהלטען האט, וואפיר דיא אדיוואקאטענקאמער אוהן אנגעבעדיגונג איינגעשלאסען האטטע. זייטדעם פיהרטע ער איין בעטראגעלעבען, בין ער זיך פאר 3 יאהרען איי̇פאיינעס הייבאהרען ערהענגטע. עס איזט אוהם נאמליך ווידער געלונגען געלד צו ערשווינ-דעלן, אונד דא דער בעשאדיגטע אוהן איינצעהען לאסטען וואללטע, פלי̇ككטעטע ער זיך אין דען טאדט, פאן וועלכעס איהן איינע קאבן דעשטעטע, אונדעס זיא דען שטריק, אויף וועלכען מארגטאט ביימעלטע, עערשגיטט. אלס דער אנטיסעמיטישע וואהלזוגען דאס לאנד איי̇פגעווי̇ككלען בעגאנן, ווארד מארגטאט פלאטצלי̇ך אין בערי̇מטער אונד גע-פיעטער מאנן; ער שטיפפטע אובער דיא זיין-ען ווא קיין אנדערע, פערבי̇ككטעטע אונטער דעם פאלקע אישטאצים בלאטטער אונד אנדערע שאנד-שי̇פטען, שרעעק ארטיקעל אם „פיגנעטלעגשטע“ אונד וואר מיט איינעס וואר̇טע צוי̇ ווי̇ككטיגען פער-זאללי̇ككייט. ער וואר̇דע צוי̇אר איינס באסאמעני אן פאללע מעהרערע פערגעהען ערסט פאר 6 וואכען אים דער שטאדט געוויי̇ען. דאס הינדערטע יעדאך ניכט דיא געערטען וואהלער, איהן צו איהרעם פערטרעטער אים ריי̇סטאגע צו וואהלען, דאס ער דאך איהנען זא פיעל גוטעס, יא דיא שאנטען גטער דער יודען פערשפאנען.

וואס גלייבען זיא פערערטער פי̇ינד, ווירד דיעזער מענש אים ריי̇סטאגע אינטערגעהטען? בע-ראטהען? ארבי̇ككטען? א געוויי̇סס ניכט. ער ווירד דיא בעראטונגען שטאנען, שראנדאלע אידער שקאנ-דאלע הייפען, שמפפען. לארמען, הייפען אונד ערגיי̇ككט אים ריי̇סטאגע אומאללך מאכען, אונד דאס איזט זעהר נאטירלי̇ך, דענן דורך וואס אנדערעס קאנן זיך אין וואלבער מארגטאט הער-פארטהון אונד פאן זיך שפרעכען מאכען, אللס עבען דורך שקאנדאלע, אונד אס ענדע איזט ער דאך דעסהאלב הערייפגעקאממען. וועגען דער פראורעגט אהם איינע ריינע ערטהיילט, דאס איזט פיר איהן איינע עהרע, אונד ווענן ער פאם ריי̇סטאג צי̇פאל-לי̇ككהיינגען ווירד, דארוי̇ף איזט ער שטאלץ, פאן אנשטאנד, ערגעפעהל, איינזוהען דאנן גא-טירלי̇ך ביא איינעס מארגטאט ניכט דיא רעדע זין. דענקען זיא זיך אللא זאלבע 20 געוועللען אים ריי̇סטאגע אللע פאן איינעם אינגעם וועטצט, אים ערגיי̇, פיין שקאנדאלע צי מאכען, אונד ווענן דא נאך איינע בעראטונג מאוליך זין ווירד, דאנן ווילל איך איך גלייבען, דאס ווערדאוא דיא טשאנגעלדער ווי̇ككלך ניכט געשטאר-לען האט.—

ניכט דיא אנטיסעמיטען אللען ווערדען ועדאך דיא איי̇פלאזונג דעס ריי̇סטאגעס הערבי̇פיהרען, אבגעזעהען נאמליך דאפאן, דאס ביא 28 פערזאנ-ליכקייטען אים דעם ריי̇סטאגע הערי̇ككגעפאללען זין. וועלכע דען שטאللען דעס לאנדעס בילדען, ווי̇ך אונטער דען בין הייטע ניגאיי̇אלטען 115 אבגעאָרדנעטען נור זעהר, אבער זעהר ווענגע פאן איינגעי̇ בעריי̇טונג, דיא אבי̇ككגען ווי̇ך צוי̇ס זאלכע, דיא דער אנטיסעמיטען-פארטיא נאהע פערוואנד זין. דיא בעראטהונג אהנע ענע קאפאציטאטען אונד מיט דיעזען עלעמענטען, ווירד איי̇ך פיעל צוי̇ איי̇פלאזונג דעס ריי̇סטאגעס אונד צוי̇ איי̇סשי̇ككונג פאן נייוואהלען בי̇יטראגען, אונד גלייבען זיא פערערטער פי̇ינד. דער

שען מאָרדער. פינף בעהערצטע מאַנער וואָרדען אויסגעוואָהלט, וועלכע צוערסט אַללע אַנדערן אונד דאַנן איינאַנדער מאַרטעטען, דער לעצטע שטערצט זיך פאַן איינעם מחודש הינאַב. דיא קייצאַהרער דאַבען אַלזאָ דא ניכטס מעהר צו מאַכען אָפּגעפונדען, אונד צאָגען פאַן דא נאָך דעם אָרטע זינצען, וואָ זיא מיט פריישאַר אבערד שפּאַט אַנקאַמען. דיא יודען דיעזעס אָרטעס הויכטער איהר לעבען איס מיט דעם ק י ר ו ש אויף דען ליפּסען.

דיא איס קאַלן נאָך מאָרס נעפאַלכטשטען יודען, גלייכטען איהר לעבען דאָך דעשטען צו קאָנגען, דא דיעזע שאַרט איינע בעפעסטיגט וואר אינד דער קאָמאַנדאַנט זיא צו שיטצען פערשפּרעכען האַט. אַלס יעדאָך איינע גראָסע שאַאר פאַן קייצצינלערן פאָר מאָרס ערשיען, צווייפעלטע דער שאַרטהויפטמאַן אין איינעם עיפאַלגרייכען וועדערשטאַנד, ער פערזוכטע באַלד דאַהער דיא קרייצאַהרער אום אויפשוב צו ביטטען. באַלד וועגדעטע ער זיך אַן דיא יודען, אבערצייגטע זיא פאַן דער אונמאָגליכקייט, דיא שאַרט פערטהיידיגען צו קאָנגען, אונד פערזוכטע זיא צור בעקעהרונג צו בעוועגען. דיא יודען אנטוואָרטעטען יעדאָך שאַנדהאַפט. דאַס זיא אַללע בעריידט זיין, פיר איהרען גלויבען צו שטערבען. דיעזע רוף ליעפערטע דער שאַרטהויפטמאַן דיא יודען דען קרייצצינלערן אויס. דיעזעלבען וואָרדען אויסערהאַלב דער שאַרט טהיילס נעשאַרטעט, טהיילס נעוואַלטזאַם געטויפט. מאַנס דאַרוף וואָרדען דיא נאָך ק ע ר פ ע ן געפאַלכטען יודען אומגעבראַכט. איס נאַכצען זאָללען דאַמאַלס אין דען שאַרטען דער דייזענגענגענד צ ו ז אַ ל פ ט ו ז ע נ ד יודען געשאַרטעט וואָרדען זיין. דיא איבריגען האַבען צום שיין דאַס כריסטענטהום אנגענאָממען.

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

בריעפע דער רעדאַקציאָן.

הערן יאָזעף פעלדמאַן, הייר. דער אבגעאָרדנעטע פאַן מאָהאַטש, לעאָפאָלד דייטש, איזט דער זאָהן איינעם — שוואַבישען בויערן אונד דוראַאיס קיין יודע. דאַס דיא „גייע יידישע פעסטער ציטונג“ איהן איינ- איבער דאַס אנדערע מאַל אַלס איינגעצייכנעטען יודען פייערט אונד זיך פרייט, דאַס ער איינשטימטיג געוואָהלט וואָרדע. דאַס זאָלל אונזערע יונגע קאָללעגען פאָר איהרעם געוויסען פעראַנטוואָרטען, דא לעאָפאָלד דייטש שטאַרק צום אנשטעפטיסמוס היגאַיבעריינגט. איבריגענס האָטטע דאַס גע- נאַנגטע בלאַטט שאָן דאַרוים עריכטען קאָנגען, דאַס דייטש קיין יודע וויא, דא ער דער פאַרטיא דער „שוואַרצען“ וועלכע זיך אויך פעראייניגטע אָפּפאָזיציען גענגען, אונטערהאַלב אבער דיא „יונגען“ איזט דאַלט אונאַיבערלעגט. מיט דעם- וועלכען רעכטע וויא לעאָפאָלד דייטש, האָטטע אונזע- רע פיעראַמטיגע קאָללעגען אויך דיא אבגעאָרדנעטען האָטה, דאָפּפאַמאַן, אונד איגנאַטיז בערגער (קאַטהאָליישער נייסטליכער אין באַקשא) אין דען בונד אייזאָלט אויפגענאָ- מען קאָנגען.

הערן י. ק. אין דעווין. אונזער בלאַטט, דאַס קיינע שאַנדע קענגט, וועגן עס זיך אים דאַס אַללגעמיינע וואָהל האַנדעלט, וווערד גיעמאַלט זאָ טיעף דינקען, דאַס עס זיך אַלס וועדיקייט דער פייוואַראַבע אינגעלגער הערגעבע, אכסען 55 — 63. נולד. אַפּלגישע 50 — 62. נולד. אונד דייטשע 53—64 נולד.

פעראַנטוואָרטליכער רעדאַקטער: מאַקס סאַבאָלטשי.

קאָנקורז.

אין טיכטיגער קאָממיס, וועלכער אין דער קורצע אונד מאַנאַפאַקטוראַרען בראַנשע גוט ווערזורט איזט, ווערד זאָפאָרט אָקגעפּטירט (דער איך אים שפּעצעריאַבע בעיואַנדערטע, ווערד בע- פאָרצוגט. צייגנעסע אונד אָפּפערטע, גענעסט אנ- גאַבע דעם אַלטערס אונד ביזהעריגער פערוועגדונג, וויא אויך געהאַלטסאַנשפּריכע זינד אַן דען געפע- טיגטען איינצוזענדען.

Mezö-Örményes (Siebenbürgen.)

אבראהאם בערקאָוויטש.

קאָנקור.

אין דער געפערטיגטען קלטוסגעמיינדע איזט דיא שטעללע איינעם שוחט יבודק דער צוגלייך בעל תפילה אונד בעל קריא זיין מיט, צו בעזעטצען. געהאַלט: 6 גולדען וואָכענטליך, געבסט האַלבע שחיטה אונד געבענאַיקונגסגעלד אונד 80 גולדען אויף וואָהנונג. בעווערבער, וועלכע פאַן אנערקאַנט- טען אָרטהאָדאָקסען ראַבבינען קבלות בעזיטצען, קאָנגען ביז 15. טען יולי צו פּראַבעאַרבאַגען ער- שיינען. דייזעשפּעזען ווערדען ניכט פערגיטעט.

נאַדי-מיהאַלי, יגי 1884.

1—3 ווילהעלם ליבטמאַן, אָפּשטעהער.

קאָנקורז.

אין יידישער שלעכטער דער 4 טען אָדער 6 טען גימנאַזיאַלקלאַסע פינדעט זאַמסטיג זאַמסטיג אויפאַרמע אלס פּראַקטיקאַנט אין דער אַפּטהעקע דעם גע- פערטיגטען. בעווערבער וואָללען זיך, וויא מאָנליך גור פערזאָנליך, אים נאָטהפאַלל יע דאַך אויך בריעפליך ווענדען, אן:

KARDOS GÉZA, gyógyszerész. Csege. (Hajdu megye.)

אַרנאָלד קאָהן'ס גראַבשטיינ-לאַגער

בודאַפּעסט, וויטצענגרישטראַסע נו. 14

נעגענאַיבער דער ראָיאַלשטראַסע, אונד לאַנדשטראַסע

אים אָרטשען הויזע

עמפפעהלט זיך אַללען יענען, וועלכע דיא טהייערע פּפליכט דעם גראַבשטיינ-עטצענס צו ערפּיללען האָבען, ווערד שטעט גראַבשטיינ אים מאַרמאָר אונד גראַנט אין גראָסטער איסוואָהל. קאָרעקטע גראַווירונגען, זעהר שנעל שרפּטען מיט עכטער פערגאָלדונג ווערדען בעסטענס אויסגעפיהרט.

(אַם שבת אונד יו"ט איזט געשלאָסען.)

☛ איזט פערלאַנגען ווערד אין אַללגעמיינער פּרייס- קוראַנט איינגעזענדעט.

פּרוכט- אונד מעהל-פּרייז-טאַבעללע.

פּרוכטע		פּער 100 קילאָגראַם	קוואַלישע פּער העקטאָליטער
קאָרן		8.70— 8.40	72—70
ווייטש מאַרק		8.40— 8.—	60
„ פּיעסט		9.70— 8.70	62
האַפער		8.25 8.—	41
קוכוריץ באַנאַטער		6.55— 6.50	75
דעמטע אַנדערער		6,50 6,45	73
הייליג		7.90— 7.50	—
וויינען		9,81	פּער העקטאָליטער
		—.	„
		—.	„
		6.50	„
		—.	„
		6.70	„
		—.	„
		13½	„

וויצען נאָרד-אַמעריקאַנער		פּער 100 קילאָגראַם	קוואַלישע פּער העקטאָליטער
		—.——.—	75
	„	9. 5 — 9,50	76
	„	9.55— 9.50	77
	„	9.65— 9.60	78
	„	9.7 — 9.70	79
	„	9.85— 9.80	80
	„	—.——.—	81
		—.——.—	
פעסטער-באַדען		—.——.—	75
	„	9.75— 9.70	76
	„	9.85— 9.80	77
	„	9.95— 9.90	78
	„	10.10—10.05	70
	„	10.20—10,15	80
	„	—.——.—	81
		—.——.—	
טהייס		—.——.—	75
	„	9.85— 9.80	76
	„	9.95— 9.90	77
	„	10.05 —10,—	78
	„	10.15—10.10	79
	„	10.25—10.20	80
	„	—.——.—	81
		—.——.—	
וויסענבורגער		9.75— 9.70	76
	„	9.85— 9.80	77
	„	9.95— 9.90	78
	„	10.10—10.05	79
	„	10.20—10.15	80
	„	—.——.—	81

זאַק מעהל

		נימער	0
דער זאַק צו 100 קילאָגראַם		„	1
		„	2
		„	3
		„	4
מיט זאַק פּרייאַבאַהן		„	5
		„	6
		„	7
		„	8
		„	8½
שפּרינטס אלטע מעטאַהדע פּרעסהעפע		„	נייע
		„	קאַטאָפּעל

18	30		
17	80		
17	30		
16	60		
16	—		
15	30		
14	50		
13	70		
12	80		
11	50		
32	25		
28	50		

קורז-טאַבעללע פאָם 17 יוני

נעלדקורז

וולגער-אַשיג	100	—
דייטשער	5	73
עסטערייך-אונגאַרישע 8 גולדען אָדער.		
שטוק	9	67
דייטשע ריינסאַנגאַבען	59	50
20 מאַרק-שטיקע	11	91
פאַזיזע יוגעל	1	22
	—	—

לאָזע.

1854-ער לאָז 4 פּערצענט. שטאַאַט-לאָז	124	75
1860-ער נאַצע	135	25
דייטשע אַלבע	145	25
1864-ער לאָז צו 100 גולדען	169	50
דייטשע 50	169	50
לאָזע דייטשע-זינגע	39	—
טיזיקער-לאָז	20	30
קיראַיס-לאָז	176	—
קלאַי-לאָז	42	25
אונגאַרישע-אַפּפּאַנאַגע-לאָז	116	50
אונגאַרישע-לאָז	19	—
קעלזאַיטשע-לאָז צו 10 גולדען	—	—
קראַקויער לאָז 20	17	90
אַפּנער-לאָז 40	45	—
באַלפ-לאָז 40	38	75
וויאַלאַ-לאָז 10	19	—
מאַלם-לאָז 20	50	—
וואַצענער-לאָז 20	23	50
פּפּ.-נענאַאַם לאָז 40	49	25

לאָזע.

פּאַאַרלער לאָז צו 20 גולדען	—	23
פּרעסבורגער לאָז 100	—	—
דייטשע 50	68	—
וואַלדשטיין-לאָז 20	29	25
וויינגרעץ 20	38	80
אונגאַרישע-פּרעמיען-לאָז צו 100 גולד.	115	15
פּרייסשאַר-לאָז	115	20
וויינגרעץלאָז	127	40
אָפּפּע. גאַרגאַנזאָלאַ-לאָז	—	—

יעדטה-פּאַפּיער.

אונגאַרישע מאָרטגעגעלד 6%	122	45
דייטשע צו 4%	92	—
אונגאַרישע אַפּפּאַנאַגע-לאָז	88	70
אונגאַרישע זילבערגעלדאַנלעהן	101	75
פּעסטער באַנאַטע	101	75
דייטשע-בייזיגע	101	75
נאַלאַיטשע	100	30
בוקאָוינע	100	35
אונגאַרישע אייזענבאַהן-אַקטיען	144	25
וויינגעהעגס-אַלאַיגען-אַרלאַנדאַנען	98	50
פּפּאַנדבריעפע דער אונגאַרישען באַנק.		
לוזיס צו 5% פּערצענט	101	75
דער אונגאַרישען ריזאַרוענען באַנק צו 5% פּערצענט	101	—
דער אונגאַרישען אַלגעמיינען באַנק.	—	—
קרעדיט-אַנשטאַלט צו 5% פּערצ.	—	—
דער אָפּפּ.-באַנק	97	—
באַנק-אָפּפּ.-באַנק 5%	97	—

Eigenthümer Wittwe Frau M REIS. Verantwortlicher Redacteur: MAX SZABOLCSI. Budapest. 1884. Druck von Sam. Markus, Grosse-Kronengasse Nr. 23.

פאר געגאנגען איזט. די שטאדטפערטרעטונג גאב פערנער איהרער טיעפסטען פעראכטונג דעם ארטס־קעלשרייבער געגענאיבער, פראטאקאללאריש אויסדרוק. די גאנצע גענעראלפערזאמלונג בעגאב זיך היעראויף צום וויצעגעשפאן, וואו בירגערמייסטער פאזשאני אונטער ניכט ענדען וואללענדען עליענרופען דער אונגערישטטערליכען אנהאנגליכקייט דעם רעפראזענטאנטענקארפערס אונד דער בעפאלקערונג אין בעגייסטערטען ווארטען אויסדרוק פערליעה. די אוואציאן פיר דען וויצעגעשפאן, שרייבט דער קארעשפאנדענט, וואר זא אימפאזאנט, וויא וויר איינע אהנליכע נאך ניכט געזעהען האבען. אבענדס בראכטע די בירגערשאפט דעם וויצעגעשפאן איינען פאקעלצוג דאר. דער אנטיסעמיטישע קאנדידאט אונד פריהערע אבגעארדנעטע געארג סעל, דער שטעלינג וועראיאס, איזט איבריגענס געגען יוליוס יוסט שמאהליך דורכגעפאללען.

* (פראצעס זייפערטאנאדי.) דא אנאדי ווידער צום אבגעארדנעטען געוואהלט ווארדע, האט די קאניגל. קוריע בעשלאססען, דעססען הערויסגאבע ביי דעם ניען רייכסטאג צו פערלאנגען. דאמיט דאס געריכטספערפאהרען אין דעם געגען דעמזעלבען פאם שטאאטסאנוואלטע וויפערט אנגעשטרענגטען פראצעססע פארטגעזעטצט ווערדען קאננע.

* (בעציגליך דער אויסוואנדערונג נאך אמעריקא) האט דער מיניסטער דעם אינגערן דען פאלגענדען ניען ערלאס אן די מוניציפיען געריכטעט: מעהרערע טריריגע ערשיינונגען האבען מיך איבערציינגט, דאס די נאך אמעריקא אויסגעוואנדערטען אונגארישען אינטערטהאנען דעם גראסטען עלענדע אויסגעזעטצט זינד, אונד דאס דער האס דער אמעריקאנער זייט נייערער צייט עס דען איינגעוואנדערטען אינגארן אונמאגליך מאכט, אין אינטערקאממען צו פינדען. אין פאלגע דעססען איך מיך פערפפליכטעט זעהע, די מוניציפיען אנצוווייזען, די אויסוואנדערונגסלוסטיגען אויף דיעזען אומשטאנד אויפמערקזאם צו מאכען, אונד ביי דער אויספאלגונג פאן פאססען מאגליכסט שטרענגע פארצוגעהען.

* (איין אלטער אונגארנפרעססער געשטארבען.) אם 14־טען דיעזעס איזט אין וויען גראף גרינגע, דער איינסטיגע ליבאריטאנט דעם קאניגס אונד דער געפאהרליכסטע אונגארנפיינד צור עוויגען רוהע בעשטאטטעט ווארדען. אים יאהרע 1849, נאך דער אונטערדריקונג דער רעוואלוציאן, וואר עס גראף גרינגע, דער אונמיטטעלבארען אונד ענטשיעדענען איינפלוס אויף די אונגארישען פערהאלטניססע איבטע. מיט איינינען זיינער געזיננונגסגענאססען בעהערשטע ער די גאנצע לאגע זא זעהר, דאס אהנע זיינער איינוויללינונג עס ניעמאנדעם געגאננט וואר, פאר דען שטופען דעם טהראנעס צו געלאנגען, אום זיין אנליעגען פארברינגען צו קאננען. וועגען עלטערן פיר די בעפרייאונג איהרער אים געפאנגניססע שמאכטענדען קינדער פלעהעטען, דא וויעז ער זיא אימער אין הערצלאזעסטער ווייזע אונד מיט שפאטטישען ווארטען צוריק. אלס גראף נאדאשדי צו 20 יאהרען געפאנגניס פערארטהיילט ווארדע אונד נאך דעם געפאנגניססע קופשטיין אבגעפיהרט ווערדען זאללטע, דא יאממערטע דעססען שוויגערמוטטער, די גראפין ברונסוויק אונד פלעהעטע אים איינלאס צו איינער אודיענץ ביים קאניג, אבער גרינגע וואללטע זיא ניכט פארלאססען. זיא באט אלזא איהן זעלבס, איהרען איידאם ניכט נאך דעם שטרענגען געפאנגניססע קופשטיין, זאנדערן נאך איינעם אנדערן שיקקען צו וואללען: דער הערצלאזע גראף אנטווארטעטע: אבער געראדע נור נאך קופשטיין, ליעבע גראפין. דער קאניג וואוסטע נאטירליך פאן אללען דיעזען דינגען ניכט אונד זאבאלד ער דאפאן ערפוהר, האטטע באלד דער איינפלוס גרינגע'ס איין. מיט דעם פאללע דעם באכישען זיסטעמס, איזט אויך דער גליקסשטערן דיעזעס בארבארישען מאננעס אונטערגעגאנגען.

* (איינע אויסנאהמע) מאכען וויר היטע, אינדעם וויר היער אונטער דען פערשיעדענען נייאיגקייטען איינען — גאסטווירטה זעהר וואדם עמפפעהלען. דיעזע אויסנאהמע ווירד אונזערען גלויבענסגענאססען זאפארט איינלייכטען, וועגן וויר דען נאמען דעם בעטרעפפענדען נענגען. ער הייסט: ר' שלמה שווארץ, דער טיסא עסלארער מארטירער. נאך לאנגעם אומהעראירען האט ער זיך ענדליך היער ניעדערגעלאססען אונד איין קליינעם גאסטהויז ערריכטעט. וועגען יעמאנד, זא איזט ער עס געוויסס, דער אויף די אונטערשטיטצונג אונזערער גלויבענסגענאססען רעכנען דארף, אונד דאס אים זא זעהר, דא מאן ביי איהם, וויא ער אונס פערזיכערט, גוט אונד בילליג ווירד שפייזען קאננען. דאס די קאסט כשר זיין ווירד, דאס בריבען וויר היער ניכט הערפארצוהעבען, דאפיר בירגט דער נאמע אונד די פערגאנגענהייט דעם גאסטווירטהעס. וועגען זיא אלזא נאך פעסט קאממען געעהרטע לעזער, פערזיימען זיא עס ניכט צום מיטטאג אדער נאכטמאהלע צו ר' שלמה (סאלאמאן) שווארץ צו געהען, דער, וויא ער אנגיבט, אויך איבער אויסגעצייכנעטע ווייגע פערפיגט. ער וואהנט פעטאפיגאססע נומ' 3 עבענערדע 3־טע טהירע צור גאססע.

די געשיכטע דער יודען אין אונגארן.

(19. פארטזעצונג.)

וויר זינד פיר איינינע צייט שטארק פאן דעם אייגענטליכען געגענשטאנד אונזערער געשיכטע אבגעוויכען. וויר טהאטען עס יעדאך אויס דעם גרונדע, דאמיט אונזערע לעזער איבער די עלעמענטע אים קלארען זיין, וועלכע גענמעהר אויך דען שויפלאטץ אונזערער געשיכטע, אונגארן איבערשוועממטען. זיא האבען די בלוטמענשען אין דייטשלאנד וויטהען געזעהען, זיא קאננען זיך אלזא לייכט איינען בעגריף דאפאן מאכען, וועלכע אונאויספרעכליכע אנגסט די יודען אין אונגארן ערגריפפען האט, אלס זיא דאפאן הארטען, דאס די קרייצציגלער היערהער איהרען וועג גענאממען. די בעסטען בעצייכנעטען איהרען וועג אין אונגארן מיט רויב אונד מארד עבענזא וויא אין דייטשלאנד. גראס איזט די צאהל יענער אונגארישען גלויבענסגענאססען, די אונטער דען שלאגען דער קרייצפאהרער איהר לעבען אויסגעהויכט האבען; ליידער זינד ווידער די נעמינדען נאך די איינצעלנען אויפגעצייכנעט ווארדען, וועלכע דען מארטירערטאד פיר גאטט אונד גלויבען געשטארבען זינד. דער מעמאר אין ווארמס (מעמאר הייסט יענער מחזור, וועלכער די נאמען דער מארטירער ענטהאלט, אונד די ביי יעדעם מזכיר אויסגעצאהלט ווערדען) ערוואהנט אויך די „הרוגי ארץ הגר שמסרו נפשם על קדוש השם" די ערשלאגענען אויס דעם לאנדע אונגארן, די איהר לעבען צור היילינונג דעם נאמענס גאטטעס אויפגעאפפערט האבען אונד דיעזער אומשטאנד בעווייזט צור גענינע, דאס די צאהל דער אפפער איינע זעהר בעדייטענדע געוועזען זיין מוס, דא זיא זאנסט די אויסלאנדער אין איהרען געבעטען ניכט אויפגענאממען האטטען.

מערקווירדיג אונד פיר די אונגארישען יודען האכסט קאראקטעריסטיש איזט די טהאטזאכע, דאס זיא איהר לעבען איבעראלל טהייער פערקויפטען. זיא ליעסען זיך דורכאויס ניכט וויא די לאממער אבשלאכטען, אים געגענטהיילע, זיא ענטוויקקעלטען דען הארטנאקיגסטען ווידערשטאנד דען „היילינען" רייבערן געגענאיבער. צווישען יודען אונד קרייצציגלערן זינד פערמליכע שלאכטען געשלאגען ווארדען. צום גליקקע פיר די אונגארישען יודען רעגיערטע דאמאלס אין אונגארן דער פרייזינניגסטע אונד אויפגעקלארטעסטע קאניג, דען דאס אונגארלאנד יע בעזעססען האט. עס וואר דאס קאניג קאלאמאן דער ביכערפריינד. (Könyves Kálmán) קאלאמאן ווארדע זיינעם פריינגעס האלבער פאן דען גייסטליכען פערהאסט, אונד דיעזע שילדערטען איהן אלס פערקריפפעלטען, באזען מענשען, אים גרונדע אבער וואר קאלאמאן, וויא דיעס וועלטליכע געשיכטסשרייבער בעצייגען, אן קארפערליכער שאנהייט וויא אן גייסטיגען פאהינקייטען גלייך אויסגעצייכנעט. אויף דעם שלאכטפעלדע איין העלד, אים ראטהע איין ווייזער, ער עראבערטע בעקאננטליך באסניען אונד פיגטע עס דער אונגארישען קראנע אן. איינען אויפשטאנד אין קראאציען

ראצו, אונד די ריבען מינער גלויבענסברידער ווערדען זיך פאן איינער ביישטייער ניכט ענטציעהען."

דער גריעכע נאהעטע זיך דאנקענד דער רייצענדען יונגפרויא אונד ערגריף, זיך טיעף בייגענד, איהר ווייסעס געוואנד, אום אויף דען זוים דעסזעלבען איינען קוס צו פרעססען. וואהרענד ער שפראך, רוהטע זיין בליק ניערינ אויף דער שאנען געשטאלט טאמארס אונד איין אונהיימליכעס פייער לייכטעטע אויס זיינען אויגען הערפאר.

ראזאנעס פערקעהרטע מיט זיינען פערזאממעלטען פריינדען, אונד אין קורצער צייט האטטען די יודען פיר דען כריסטען איינע אנזעהנליכע סוממע געזאממעלט אונד מאן פעראברעדעטע זיך, זיא איהם אם פאלגענדען טאגע צו איבערגעבען. צאדוקים פאנד דארויף געלעגענהייט, פאן היטטע צו היטטע צו געהען, אונטער דעם פארוואנדע, זייגען דאנק אבצושטאטטען, אונד פערפעהלטע ניכט, מיט אדלעראויגען אללע ווינקעל צו דורכפארשען.

אלס אם אבענד דיעזעס טאגעס דאס יידישע פאלק ווידער צו סאבאטהאי צעווים לעהרפלאטץ שטראמטע, שליך דער גריעכע נאך דער שטאדט הינאב אונד טראט אין איינער דער ענגען בערגינען גאססען דעם יודענפיערטעלס אין איין היטטשענס הויז. איינע פרויא עמפפינג איהן אן דער שוועללע מיט דען ווארטען: „זייט איהר דער פרעמדלינג, דער מיר הייטע זאגען ליעס, דאס ער דיעזען אבענד נאטהווענדיג מיט מיר צו שפרעכען האבע?"

„איך בינס," פערזעטצטע צאדוקים מיט בעבענדער שטיממע „פיהרט מיך אן איינען ארט, פרויא, וואו איך מיט אייך אונגעשטארט שפרעכען קאנן."

„מיינע וואהנע זינד אין דען ליבהיטטען אונד מיינען מאנן האלטען זיינע געשאפטע נאך אויסווארטס, דאך וואס קאננטעט איהר מיר צו זאגען האבען, וואס זיא ניכט וויססען דירפטען?"

„סאלאמע, פערזעטצטע דער גריעכע דארויף, „זאללטעסט דו דען מאן מיינער שטיממע זא גאנץ פערגעססען, זאללטען זיך מיינע ציגע זא גאנץ פעראנדערט האבען? זאללטעסט דו דער גריעכן טהאלער מאראאס ניכט מעהר געדענקען אונד איינעס יינגלינגס, דער מיט דיר אים מאנדעלהאינע דארין וואנדעלטע, אונד דער אים בעגריפף שטאנד, דיר זאנאר זיינען גלויבען צו אפפערן? דער היממעל האט מיך בעהיטעט, דאס איך נאך כריסט בין, אבער דיין בילד איזט מיר פעסט אים הערצען געבליעבען, אונד ווירד עוויג אונאויסלאשליך דארין בלייבען."

„פיליפפאס!" ריעף די פרויא איבעראשט, „וויר איהר עס ווירקליך? יא, עס איזט נאך דער מאן איינער שטיממע. נאך פינפאונדצוואנציג שווערען ליידענסיאהרען מוס איך אייך ווידער זעהען!"

„אונד איך וואר אונטערעססען זא אפט אין סמירנא, אהנע נור צו אהנען, דאס דו אין דיעזער שטאדט וואהנטעסט, דוא. די איך אים פערנען פערעהרייבע אויף פערשיעדענען רייזען געזוכט, אלס נאך די פרישע קראפט דער יוגענד מיר די ארען אונד הייסס פערלאנגען נאך דיר מיר דאס הערץ שוועללטע."

„עס איזט גוט, פיליפפאס, דאס דוא ניכט נעאהנעט, איך זיא דיר זא נאהע: די שווער ערונגענע, מיהזאם בעהיפטעטע רוהע מיינעס הערצענס ווארע דאגן פיר עוויג פערלארען געוועזען, דאס ווייב איינעס יודען קאננטע, דורפטע דיר ניע אנגעהארען; מיין גלויבע, זא וויא דער דיינינע פערדאממטען איינען זאלבען שריטט, אונזערע איינענען הערצען האטטען איהן פערדאממט: איך וואר אייך מיטטער. זא האבען מיך גאטטעס ענגעל פאר דיר פערבארגען." —

„אונד וואס היעלט דיך אב, נאך פעדוזען צו געהען, וואהער דיינע פאטער ווארען, די, וויא מיר אפט ערצאהלט ווארדען, פאן יענען פירסטען דער געפאנגענשאפט (ראש גלותא) שטאממטען, די דאווידס געשלעכט נאך פארטפיהרען? דארט האטטעסט דוא דאך געוויס רייכטהימער אונד עהרען געפונדען; דענן אן ארט אונד שטעללע האבע איך ערפאהרען, דאס אללע נאכקאממען יענער פירסטען זעהר האך פאן דען יודען געהאלטען ווערדען, אונד איהרער זינד נאך פיעלע."

„וויר ווארען אים בעזיטץ נור זעהר געריננער מיטטעל, אלס וויר נאך יענען אונזעלינען ערייגניססען אנאבאלי פערלאססען מוסטען, אונד לאנגטען מיט גענויער נאטה היער אן. מארדאכאי, מיין גאטטע, זוכטע היער הילפע ביי אונזערען גלויבענסגענאססען, אבער זיא וואר נור שפארליך; מאן קאננטע איהן ניכט. איך אבער ערקראנקטע, פאן אלל־צו פיעלען שלאגען דעם שיקזאלס געטראפפען, אונד לאג לאנגע צייט הארט אונד שווער דארניעדער. ביז מיר גאטט איינען זאהן שענקטע. אין דיעזער דראנגפאללען באזען צייט לערנטע איך מיינען מאנן ליעבען אונד שאטצען, דא איך איהן מיט אונערמידעטער טהאטיגקייט זעלבסט די געמיינסטען ארבייטען פערריכטען זאה, אום אונזערן אונטערהאלט צו ערווערבען."

(פארטזעצונג פאלגט.)

אנטיסעמיטיסמוס, וויא ער היטע שאָן אנגעוואכסען איזט, קאנן אונד ווירד נור דרויסען אים לאנדע, אין היימען וואהלשלאכטען ניעדערגעשמעטטערט ווערדען, נימממער מעהר אבער אים פארלאמענטע.

וואהלרעזולטאטע.

דיא רעפאָרמירטען קעטשקעמעטער האבען דען קאטהאָלישען יאָזעף בארי, דען עמפפאָהלענען וואדנאיס. אלס קאנדידאטען ניכט אנגענהמען וואָללען. אין ביידען בעצירקען קעטשקעמעטס ווירד עס צו שטיכוואהלען קאָממען, אים ערסטען בעצירקע צווישען דען אנטיסעמיטען וואדנאי, דער 446 שטיממען ערהיעלט אונד דעם ליבעראלען פראָפעססאָר בעלא וואמאָש (357 שטיממען), דער דריטטע קאנדידאט לודוויג מאָטשארי ערהיעלט 133 שטיממען. אים אנטערען בעצירקע ערהיעלט דער אנטיסעמיט פערזשאי 274, דער אונאבהאָנגיגע פייל ליפטאי 235 אונד דער ליבעראלע ראפאעל דעקאני 115 שטיממען. צווישען פערזשאי אונד ליפטאי ווירד עס אלזאָ צו איינער שטיכוואהל קאָממען. איסער קעטשקעמעט ווערדען נאָך אין 5 בעצירקען שטיכוואהלען שטאטטפינדען. ביז צור שטונדע איזט דאס וואהלרעזולטאט אין 402 בעצירקען בעקאננט. 227 ענטפאללען אויף דיא רעגיערונגספארטייא, 56 אויף דיא פעראייניגטע אָפפאָזיציאָן, 70 אויף דיא אונאבהאָנגיגקייטספארטייא, 16 נאציאָנאלע, 9 פארטיילאָזע אונד 18 אנטיסעמיטען. דיא מאיאָריטאָט דער רעגיערונגספארטייא געגענאיבער אללען אנדערען פארטייען צוזאממענגענאָממען, בעטראָגט 58 שטיממען. גלייבענסגענאָססען זינד ביז יעטצט פאָלגענדע געוואָהלט: וואהרמאנן, באָרין, שוואב, מאנדעל אונד צוויא נייע: אלעקסאנדער איללמאנן אונד לודוויג פאָן קריס. נעמעני קאָממט ערסטט זאָנטאג צור וואהל. דער אבגעאָרדנעטע פאָן פאקש, ״ האלוואקס דער צו דען אנטיסעמיטען געצאָהלט וואורדע, ערקלאָרט אין איינעם שרייבען, דאס ער דער אונאבהאָנגיגקייטספארטייא אנגעהאָרע, אונד דען אנטיסעמיטיסמוס פערדאממע.

אויסוואָרטיגע פאָליטיק.

דיא באָזען נאכריכטען פאָם סודאן בעוואהרהייטען זיך, וואָהרענד דיא ענגלישען זייטונגסדעפעשען אלס פאללקאָממען ערדיכטעט זיך הערויסשטעללען. בערבער איזט געפאללען, דאס לאָסט זיך ניכט לאָנגער פערלייגנען, אונד מעהר אלס 4000 מענשען האבען בייא דער עראָבערונג איהר לעבען פערלאָרען. דער מאהדי ריקט אויף דאָנגאָלא אונד ווייטער געגען עגיפטען פאָר. אונד עס קאנן געשעהען, דאס דיא ענגלישע עקספעדיציאָן געראדע דאמאלס אין כארטום איינטריפפט, וואנן דער מאהדי זיין זיעגעסצייכען אויף דען פאלאסט דעס וויצעקאָניגס אין קאירא אויסשטעקקען ווירד. דער מאהדי האט איבריגענס יעדען בריעפפערקעהר אין זיינעם רייכע אונד אים הערע פערבאָטען, דאמיט דיא ענגלאָנדער ניכטס איבער זיינע בעוועגונגען ערפאהרען זאָללען.

געגען דען 87 יאָהריגען דייטשען קאיזער האבען דיא אנארכיסטען ווידער איין שייסליכעס אטטענטאט אונטערנאָממען, דאס אבער גאָטטלאָב פעראייטעלט וואורדע. אין עלבערפעלד איזט נאָמליך איינע אוים אמעריקא אנגעלאנגטע פרויא פערהאפטעט וואָרדען, דערען קאָפפער מיט געפאָהרליכען שפרענגשטאָפפען געפיללט וואָרען אונד וועלכע, וויא עס זיך הערויסשטעללטע, מיט דעם אויפטראגע אוים אמעריקא אנגעלאנגט איזט, דען דייטשען קאיזער זאממט דעססען פאמיליע אין דיא לופט צו שפרענגען. דאס בעסטיאלישע וועיב איזט איינע וואהרע ריעזענערשיינונג. זיא געשטעהט איהרע אבזיכט איין, ערקלאָרט אבער, דאס זיא איהרע זענדער ניכט פערראטהען ווערדע, זעלבסט ווענן מאן זיא פירטהיילען זאָללטע. אין עבענזאָ שייסליכעס אטטענטאט האבען דיא אנארכיסטען געגען דען וואטיקאן (פאלאסט דעס פאפסטעס) אין ראָם פאָרבערייטעט. דיא ראָמישע פאָליצייא האט נאָמליך פאָן דער לאָנדאָנער פאָליצייא איינע דעפעשע ערהאלטען, אין וועלכער איהר אנגעצייגט וואורדע, דאס דיא אנארכיסטען דיא פעטערסקירכע אין ראָם (דיא גראָסטע אונד שאָנסטע קירכע דער וועלט) זאממט דעם וואטיקאן אין דיא לופט שפרענגען וואָללען. דער שרעקקען דעס פאפסטעס אונד דעססען אומגעבונג איזט אונבעשרייבליך. דער פאלאסט אונד דיא קירכע ווערדען טאג אונד נאכט בעוואכט. פיעלע דינקלע איינגאָנגע וואורדען פערמויערט אונד אללע מאסרעגעלן געגען עטוואיגע אטטענטאָטער וואורדען געטראָפפען. געגען דיא דאָמקירכע פאָן גענוא (אין איטאליען) איזט איבריגענס איין שפרענגאטטענטאט בערייטס אויסגעפיהרט וואָרדען. עס איזט יעדאָך ניכט זאָ געלונגען, וויא עס דיא אנארכיסטען געפלאנט האבען, דענן נור איין טהייל דעם שפרענגשטאָפפעס האט זיך ענטצינדעט, איין פירכטבארער קנאלל האט אים מיטטערנאכט דיא שטאדט אוים דעם שלאפע געשרעקט. מאן וואוסטע ניכט וואס געשעהען אונד ערסט אם מאָרגען ערפוהר מאן, דאס אין דער קירכע איינע האלבע דינאמיטלאדונג עקספלאָדירט זייא. דיא דאָמקירכע איזט אים אינגערען שטארק בעשאָדיגט.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (איין כריסט ביים – שיעור.) אויס פרעסבורג ווירד פאָלגענדעס געשריעבען: דער היעזיגע שולאינשפעקטאָר בעזוכטע דיא היעזיגע תלמוד־תורה־שולע, הערר אָבערראבבינער שרייבער, דער געראדע איינען פאָרטראג היעלט, בעגריסטע דען שולאינשפעקטאָר אויפס הערצליכסטע. דיעזער ערקונדיגטע זיך איבער דיא לאגע דער ישובה אונד ערזוכטע דאנן דען הערר'ן אָבערראבבינער, דען פאָרטראג פאָרטצוזעטצען, דער געראדע איינען לעהררייכען געגענשטאנד פערהאנדעלטע. ער ליעס זיך מאנכע שטעללען פאָם הערר'ן ראבבינער אינס דייטשע איבערטראגען, וואָדורך ער געלעגענהייט האטטע, דעם פאָרטראג זיינע גאנצע בעוואונדערונג צאָללען צו קאָננען. דיא פאָלעמיק (פילפול) דיא זיך אונטער דען בחורים ענטשפאנן, פעססעלטע, (וויא עס זיינע געזיכטסציגע פערריעטהען) זיין גאנצעס אינטערעססע. נאָך דעם פאָרטראג טהיילטע דער הערר שולאינשפעקטאָר נאָך אללען זייטען אונגעשמאָלערטען בייפאלל אויס.

* (אוים ירושלים) טהיילט מאן דעם „איזראעליט" מיט: דיא טירקישען בעהאָרדען שרייטען איממער שאָרפער געגען דיא יודען פאָר, אום איהרע ניעדערלאססונג אין פאלאָסטינא אונד שפעציעלל אין ירושלים צו פערהינדערן. זאָ האט דער היעזיגע פאשא אללע היעזיגען איזראעליטען, וועלכע אונטער פרעמדעם שוטץ שטעהען, אויפגעפאָדערט, איהרע דיעסבעציגליכען פאָססע בינגען 14 טאגען פאָרצולעגען, אנדערנפאללס איהנען דער אייפענטהאלט דאהיער פערבאָטען ווערדען זאָלל. דיא דאהיער הערשענדען בלאטטערן אונד נאָך אנדערע שרעקליכען קראנקהייטען האבען לידער אין דער לעטצטען צייט אונטער דען יודען בערייטס פיעלע אָפפער געפאָדערט.

* (מאקאָ געגען ווערהאָוואי.) וויא וויר מיטטהיילטען, האט דער וויצעגעשפאן פאָן טשאנאד, דר' מעשקאָ, יוליאוס ווערהאָוואי פאָן מאקאָ פערשיב ענטפערנען לאססען. ווערהאָוואי האט היעראויף אין זיינעם בלאטטע איינען פאָן ליגע, האס אונד שמוטץ טריעפענדען ארטיקעל געגען דען וויצעגעשפאן געשריעבען. געסטערן האט נון דיא שטאדט מאקאָ זיך זעלבסט געעהרט אינדעם זיא ווערהאָוואי געגענאיבער שטעללונג גענאָממען האט. דיא שטאדטפערטרעטונג האט נאָמליך אין איינער אויסעראָרדענטליכען גענעראלפערזאממלונג איינשטיממיג איהרען בייפאלל אונד איהרען ווארמען דאנק דעם וויצעגעשפאן, הערר'ן דר' מעשקאָ דאפיר אויסגעשפראָכען, דאס ער געגען דען וויהלער ווערהאָוואי מיט גערעכטער שטרענגע

פאָלליעטאָן.

דיא אָפפער דער קאבאלא.

היסטאָרישער ראָמאן אוים דעם 17־טען יאָהרהונדערט.

(8־טע פאָרטזעטצונג.)

„דער דוממע מענש האט נעווים דיא פאקעל אם בעטטע ניעדערגעוואָרפען אונד ניכט ווידער אויפגעהאָבען" זאגטע דער דיענער ווייטער. „דיא האט געצינדעט אונד דאס גאנצע שיפף אין בראנד געשטעקט."

יעטצט וואורדע עס לעבענדיג אים האפען. איין קאנאָנענשוס קראכטע איבער דעם וואססערשפיעגעל הין, איין צווייטער אונד דריטטער פאָלגטען. דיא נאָטהזיגנאלע וועקטען מענשענשטיממען; הילפסגעשרייא ערטאָנטע פאָן אללען זייטען, אבער דיא פלאממען פיהרען קנאטטערנד אן דען מאסטען עמפאָר אונד פערשלאנגען גיעריג דיא אין טהער געטראנקטען זעגעל דעם שאָנען שיפפעס.

ווילאלאש פלאָה, וויא פאָן געהיימער אנגסט געטריעבען, דען בערג הינויף אונד וואגטע ניכט מעהר, דאס הויפט צו ווענדען. —

אלס אם פאָלגענדען טאג דיא רייכען יידישען קויפלייטע זיך בייא ראָזאנעס פערזאממעלטען, בילדעטע דער הויפטגעגענשטאנד איהרעס געשפראכעס דאס אין דער נאכט פערבראננטע שיפף דעס גריעכען, פאָן דעם גאר ניכטס גערעטטעט ווערדען קאָננטע. דער נאמע צאדוקים פלאָג פאָן מונד צו מונדע; פיעלע דער אנוועזענדען יודען האטטען איהן אבענדס אם מעעראופער בייא סאבאטהאיס פאָרטראגע געזעהען אונד געשפראָכען. מאנכע וואָללטען וויססען, עס זייא איין גראָסער נאָך טריעסט בעשטיממטער וואארענטראנספאָרט אויף דעם שיפפע געוועזען. מיטטען אים געשפראכע דאריבער בעגריפפען, זאהען דיא יידישען קויפלייטע דען גריעכען אויף זיך צוקאָממען. ער זאה בלייך אונד פערשטאָרט אוים, זיינע קליידער הינגען צערפעטצט אונד אין אונאָרדנונג אום איהן. ער פראגטע נאָך ראָזאנעס. אונד דער אלטע פאסטע דען אונגליקליכען מיטליידיג בייא דער האנד, אונד פיהרטע איהן אין דאס אינגערע זיינער היטטע, וואָ אויך טאמאר צוגעגען וואר. עס וואר צאדוקים פערגאָננט, דיא אין דער פאָללען פראכט איהרער שאָנהייט צו זעהען; דענן איהרע דיענערינגען וואָרען עבען אום זיא פערזאממעלט, איהר פראכטפאָללעס האאר צו קאממען, אונד דאס אויגע דעם גריעכען, אָבגלייך פאָם אונגליק געטריבט, הינג דאָך בעוואונדערנד אן איהרער אונגעוואָהנליכען שאָנהייט.

„איהר זייד איין גליקליכער מאנן," זאגטע צאדוקים צו ראָזאנעס, „איהר האבט מיטטעל אונד רייכטהימער, איין גראָסעס געשאָפט צו בעטרייבען. דאָך דער קאָסטבארסטע שאטץ איירעס הויזעס איזט איירע טאָכטער. איין שטראהלענדער דיאמאנט. וואָהל אייך, דאָן ראָזאנעס! אונד וועהע מיר, דער איך אין דער לעטצטען נאכט אללע מיינע האבע אונד מיינען בעסטען שאטץ, מיינע טאָכטער, פערלאָרען האבע.

„איזט אייך איינע טאָכטער מיט אויף דעם שיפפע פערבראננט?" ריעף ראָזאנעס בעשטירצט, אונד דיא שאָנען אויגען זיינעס קינדעס הינגען אנגסטליך פראגענד אן דען צינגען דעס גריעכען.

„ניכט פערבראננט איזט זיא, זאָנדערן געשטאָהלען פאָן איינעם שאנדליכען רייבער. זיא לאג שווער קראנק דארניעדער, אונד איזט געוואלטזאם ענטפיהרט וואָרדען." — זאגטע דער גריעכע.

„מאן זאגטע מיר געסטערן, דאס דיא קראנקע אויף איירעם שיפפע איירע סקלאווין זייא."

„איך גאב זיא בייא דעם ערצטע דאפיר אוים, אום איהרע היילונג ביללינער צו האבען. אבער זיא איזט אין וואהרהייט מיינע טאָכטער. איהר פערלוסט מאכטע מיך וואהנזיננינג, אלס איך אין דער נאכט פאָן אייך היימקעהרטע, אונד איך קאם ניכט עהער צור בעזיננונג, אלס ביז מיר דאס שיפף איבער דעם קאָפפע בראננטע, דא שטירצטע איך מיך אינס מעער אונד שוואמם אנס אופער, דאס איך אלס נאקטער ארמער מאנן בעטראט. איך האבע אויסער מיינער טאָכטער 2000 פפונד (20,000 גולדען) פערלאָרען אונד שטעהע אלס איין בעטטלער פאָר אייך."

טאמארס אויגען האטטען זיך מיט טהראָנען געפיללט; זיא נאהעטע זיך לייזע איהרעם פאטער אונד פליסטערטע איהם פלעהענד צו: „געבט איהם מיין ערשפארטעס געלד אונד מיינען שמוק דאצו. איהר האבט נאָך איינע טאָכטער, דיא אייך ליעבט; ער ניכט."

ראָזאנעס דריקטע איהר געריהרט דיא האנד, דאנן וואנדטע ער זיך צו צאדוקים: „איירע טאָכטער קאנן איך אייך ניכט ווידער געבען, אבער דא זיא ניכט פערבראננט איזט, זאָ האבט איהר אימטער נאָך האָפפנונג, זיא ווידער צו פינדען, אונד איהרעם ענטפיהרער צו ענטרייסען. וואס איירער פערלאָרענעס גוט בעטריפפט, זאָ ערלויבט מיר, אייך ווידער צו איינעם אנפאנג צו פערהעלפען. מיינע טאָכטער האט אייך בערייטס איין קאפיטאל בעשטיממט, איך לעגע